

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Skuggasundi 3, 101 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: NEL 21030011

Ákvörðun nr. 6/2022

Þann 12. janúar 2022 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 6/2022.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi [REDACTED] þann 15. mars 2021. Í erindinu gerir [REDACTED] athugasemdir við afskipti lögreglu af honum vegna hraðaksturs þann 7. febrúar 2021. [REDACTED] segir lögreglu hafa gefið sér rangar upplýsingar um sviptingu ökuréttinda. Hann hafi ranglega verið sviptur ökuréttindum á staðnum vegna hraðaksturs síns en síðar fengið símtal frá embætti Lögreglustjórans á Suðurlandi þar sem honum var tjáð að hann mætti keyra þar til sektargerðin myndi berast honum. [REDACTED] kveðst hafa orðið fyrir miklum kostnaði og vandræðum vegna þessa. Þá segir [REDACTED] einnig í erindi sínu að lögregla hafi haft uppi rangfærslur um afleiðingamar af sviptingunni og hversu löng svipting ökuréttindanna yrði.

Nefnd um eftirlit með lögreglu óskaði eftir upplýsingum frá Lögreglustjóranum á Suðurlandi með bréfi þann 22. mars 2021 og Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu með bréfi þann 7. september 2021.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærum á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega

starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á Suðurlandi svaraði beiðni nefndarinnar frá 22. mars 2021, með bréfi þann 2. apríl 2021. Í svari embættisins kom fram að málið hefði komið upp eins og hvert annað hefðbundið hraðakstursmál. Hraði ökutækis [REDACTED] hafi mælst á allt að [REDACTED] en hraðinn hafi verið læstur í hraðratsjá lögreglubifreiðar á [REDACTED]. Að teknu tilliti til vikmarka hafi kærður hraði verið [REDACTED] hafi gengist við sök á staðnum og ritað hafi verið hefðbundið vettvangsform um afskiptin.

Lögreglumenn á vettvangi hafi gert sér grein fyrir því að brot [REDACTED] varðaði sviptingu ökuréttinda í einn mánuð, en fyrir mistök hafi hann verið sviptur ökuréttindum til bráðabirgða, eins og gert væri þegar háttsemi varðaði a.m.k. þriggja mánaða sviptingu ökuréttinda. Nokkrum mínútum eftir að [REDACTED] hafi yfirgefið lögreglustöð, eftir að hafa undirritað skjal um sviptingu ökuréttarinda til bráðabirgða, hafi framangreint uppgötvast og strax haft samband við [REDACTED] símleiðis og honum gerð grein fyrir stöðunni. Honum hafi verið boðið að láta sviptinguna halda gildi sínu og ljúka þannig fyrr, eða halda ökuréttindunum allt þar til hann hefði undirritað sektargerð lögreglustjóra, sem framundan var þá næstu daga á eftir, og sviptingartímabilið þannig frestast. [REDACTED] hafi kosið að láta sviptingu ökuréttar taka gildi við undirritun sektargerðar og hafi svipting hans því verið felld niður að sinni. [REDACTED] hafi síðan undirritað sektargerð þann [REDACTED] á lögreglustöð í Reykjavík.

Þegar [REDACTED] hafi ætlað að nálgast ökuskipteini sitt að nýju að sviptingartímabili loknu hafi honum verið synjað um afhendingu þess, þar sem hann þyrfti að sækja sérstakt námskeið og standast ökuþróf að nýju, sbr. 7. mgr. 63. gr. umferðarlaga nr. 77/2019. [REDACTED] hafi þá haldið því fram að bæði lögreglumenn hjá LSL og LRH hafi fullyrt að hann þyrfti ekki að undirgangast slíkt námskeið og standast ökuþróf að nýju.

Í svari embættisins sagði einnig að sviptingu ökuréttinda til bráðabirgða væri að jafnaði beitt þegar fyrir lægi að háttsemi varðaði a.m.k. þriggja mánaða sviptingu. Í 1. mgr. 102. gr. umferðarlaga nr. 77/2019 væri þó tekið fram að þegar lögreglustjóri teldi skilyrði til sviptingar ökuréttar vera fyrir hendi skyldi svipta ökumann ökuréttindum til bráðabirgða svo fljótt sem unnt væri. Þá væri þess getið í 2. mgr. sama ákvæðis að sviptingartími skv. 1. mgr. drægist frá endanlegum sviptingartíma. Þannig hafi [REDACTED] verið sviptur ökuréttindum til bráðabirgða í andstöðu við hefðbundið verklag, en þó í fullu samræmi við gildandi lög.

Sagði embættið einnig að lögreglumenn LSL könnuðust ekki við að hafa veitt [REDACTED] rangar upplýsingar um þýðingu sviptingar ökuréttinda. Embættið gæti ekki svarað fyrir meintar sömu sakir lögreglumanna LRH, sem önnuðust birtingu sektargerðarinnar. Draga mætti þó í efa að sömu röngu upplýsingar hafi verið veittar [REDACTED] af fleiri en tveimur starfsmönnum hjá tveimur embættum vegna afgreiðslu sama máls. Þá kæmu skýrar upplýsingar um þýðingu sviptingarinnar á sektargerð sem [REDACTED] undirritaði þann 12. febrúar 2021.

Þá hafnar embættið að [REDACTED] hafi mætt neikvæðu viðmóti starfsmanna LSL, heldur hafi lögregla þvert á móti reynt allt frá upphafi að leiðbeina og greiða götu hans.

Í svari LRH frá 25. október 2021 kemur fram að birting sektargerðar hafi verið með þeim hætti að [REDACTED] kom á lögreglustöðina á [REDACTED] til að skrifa undir sektargerð. Bókun í því máli beri með sér að lögreglan á Suðurlandi hafi hringt í [REDACTED] og óskað eftir því við hann að skrifaði undir sektargerð í málinu. [REDACTED] hafi óskað eftir því að fara á lögreglustöð á höfuðborgarsvæðinu [REDACTED]. Sektargerð sú sem [REDACTED] skrifaði undir hjá LRH ber með sér að hafa verið prentuð út úr máli nr. [REDACTED] og skrifað undir. Umrædd sektargerð var skönnuð inn í málið af starfsmanni LRH.

LRH vísar í svari sínu til þess að Lögreglan á Suðurlandi hafi forræði á umræddu máli og beina skuli beiðni um upplýsingar og afrit af frekari gögnum þangað. Lögreglumaður sá sem afgreiddi umrædda sektargerð kvaðst aðspurður ekki muna annað en að [REDACTED] hafi komið á lögreglustöðina við [REDACTED]. Hann kvaðst ekki muna hvað þeim fór á milli eða hvort hann hafi eitthvað tjáð sig um það sem stóð í sektargerðinni. Eina aðkoma hans var að afhenda [REDACTED] sektargerðina til undirritunar og að senda hana til lögreglunnar á Suðurlandi. Ekki er um að ræða að til séu myndupptökur af samskiptunum.

3.

Ekki heyrir undir valdsvið nefndarinnar að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála. Hins vegar fellur það undir valdsvið nefndarinnar hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoýggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

Almennar málsmeðferðarreglur stjórnsýslulaga gilda um starfsemi lögreglustjóra og er að finna í 3. og 4. kafla laga nr. 37/1993. Þær meginreglur sem þar er að finna kveða á um að stjórnvald hafi leiðbeiningaskyldu og skuli taka ákvarðanir í málum svo fljótt sem auðið er og skýra málsaðila frá því ef afgreiðsla máls muni tefjast og hvenær ákvörðunar er að vænta.

4.

Undir verksvið nefndar um eftirlit með lögreglu fellur að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Með erindi [REDACTED] eru gerðar athugasemdir við afskipti lögreglu af honum vegna hraðaksturs þann [REDACTED] og er ljóst að athugasemdirnar varða starfshætti starfsmanna Lögreglustjórans á Suðurlandi.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór ítarlega yfir erindi [REDACTED] og þau gögn sem henni bárust frá Lögreglustjóranum á Suðurlandi og Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu. Yfirferð nefndarinnar leiddi í ljós að ekkert athugasemdi hafi komið fram við starfsaðferðir né að uppi séu vísbendingar um ámælisverða háttsemi lögreglu. Nefndin telur lögreglu hafa sinnt

hlutverki sínu samkvæmt lögum nr. 90/1996. Nefnd um eftirlit með lögreglu telur með hliðsjón af því ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindis [REDACTED]

Niðurstaða

Nefnd um eftirlit með lögreglu telur ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindis [REDACTED]
[REDACTED]

Reykjavík, 12. janúar 2022

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir